

Cena numeru
3000 mk.

Cena prenumeraty
w Łodzi

Miesięcznie mk. 60,000
Z przes. poczt.
Miesięcznie „ 85,000
poza Łodzią egz. 3300
Konto Pocztow. Kasy
Oszczęd. 60594.
Należność pocztowa
opłacona ryczałtem.

Redakcja i Adm.

w ŁODZI

Al. Kosciuszki 41.
TELEFON 28

Redaktor przyjmuje od 5—8 pp
Artykułów i listów anonimowych nie pomieszcza się.

Łódź.

ROZWIŃ

DZIENNIK POLITYCZNY SPOŁECZNY I LITERACKI

Wtorek, dnia 28 sierpnia 1923 r.

Czego żąda Francja od Niemiec? Wyłuszczył to Poincare w mowie wygłoszonej w Chassey.

PARYŻ 27.8 PAT Polradjo. Prasa francuska szeroko omawia wczorajsze przemówienie Poincarego; wygłoszone w Chassey.

Wykazując, pisze „Petit Parisien“ fikcyjne cyfry przedstawione przez kanclerza Rzeszy. Poincare dowiódł jak bardzo nieprzeznem byłoby pomieszczenie rzeczoznawcom między narodowym rozstrzygnięcie kwestji zdolności

płatniczej Niemiec.

„Oeuvre“ pisze: Premier francuski słusznie podkreślił, że wojna 1870 r. kosztowała Francję nie tylko owe 5 miliardów nałożone tytułem odszkodowań wojennych. Francja ponosić musiała ponadto i koszty okupacji, która według obliczeń Hanotaula historia III republiki, przewyższają — 10 miliardów franków: „La Repu-

bligue France“ pisze: Polityka Poincarego da się sformować w ten sposób: Zapewnienie poszanowania traktatu; uzyskanie od Niemiec kwoty ustalonej w planie wypłat z maja 1921 r. zatrzymanie tego zastawu; jakim jest okupacja zagłębia Ruhry, a wreszcie odmowa powierzenia zbadania zdolności płatniczej Niemiec międzynarodowemu komitetowi rzeczoznawczemu.

NIEMCY NA DRODZE DO USPOKOJENIA.

Kongres katolicki wzywa do porozumienia francusko - niemieckiego.
Minister finansów o „prywatnych“ pieniądzach papierowych.

BERLIN 27.8 (AW) Na międzynarodowym kongresie katolickim, który rozpoczął się w Konstancji z inicjatywy zgromadzenia księży francuskich i niemieckich, przyjęto rezolucję w której określają jako nieodzowne zadanie dla ratowania Europy — ostateczne trwałepojednanie Francji i Niemiec. Zadanie to — jak zaznacza rezolucja — ma charakter nie tylko polityczny i gospodarczy, lecz jest przede wszystkim etycznie-religijnym obowiązkiem, zgodnie z poglądem Ojca św. Kongres uznaje z jednej strony konieczność naprawy szkód wojennych, z drugiej zaś stosowanie zasad sprawiedliwości, miłości i łagodności. Kongres wzywa wszystkich ludzi dobrej woli obu narodów, aby dążyli wytrwale do porozumienia francusko-niemieckiego.

BERLIN 27.8 (AW) Brat ostatniego króla saskiego, prof. teologii we Frydzburgu szwajcarskim, ks. Maks Saksoński, wygłosił w Essen referat na temat: „Wojna a katolicyzm“.

Referent ubolewał nad faktem, że ruch pacyfistyczny w Niemczech wzmaga się w daleko mniejszym stopniu, niż we Francji, czego do-

wodem jest, że Francja posiada przeszło 100,000 zorganizowanych pacyfistów, natomiast Niemcy zaledwie 30.000. Dążenia pacyfistów — według referenta — mają wielkie widoki powodzenia, jeżeli usunie się wybujałość ustroju kapitalistycznego i wprowadzi gruntowną rewizję obecnego pojęcia państwa w tym kierunku, że państwo jest służą narodu, a nie naodwrot.

BERLIN 27.8 (AW) Na ostatniej konferencji niemieckiego ministra finansów z przywódcami stronnictw, zwrócił on uwagę na nowe niebezpieczeństwo, zagrażające gospodarce, a mianowicie na pieniądze papierowe.

Chodzi tu o zwiększenie się w ostatnich dniach obiegu prywatnych pieniędzy papierowych, wydawanych przez różne instytucje przemysłowe z powodu dotkliwego braku urzędowych środków płatniczych. Jako „curiosum“ opowiada się, że restaurator kolejowy w Hannoverze wydał w ostatnich dniach swoje własne pieniądze.

Chaos, jaki panuje w tej dziedzinie, wzywa naturalnie oszuści, którzy puszczają w obieg najrozmaitsze fantastyczne banknoty.

BERLIN 27.8 (AW) Według opublikowanego dziś wykazu Banku Rzeszy, obieg banknotów w drugim tygodniu sierpnia zwiększył się dwukrotnie i wynosił obecnie 116,4 biliony marek. Portfel wekslowy zwiększył się o 25,3 biliony, czyli na 49 i pół biliona. Zagraniczny depozyt zmniejszył się na 80 milionów marek złotych, czyli o 10 milionów marek złotych.

BERLIN 27.8 (AW) Ministerstwo Komunikacji określiło dziś mnożnik dla taryfy kolejowej na 240,000, dla taryfy zaś osobowej na 600,000 mk. co równa się 4-o krotnej podwyżce obecnej taryfy.

Nowa taryfa obowiązywać ma z dniem 1 września.

DUESSELDORF 27.8 (PAT) Polradjo. W München Gladbach (Nadrenja) nacjonalistów niemieccy wtargnęli na zebranie separatystów nadreńskich i dali kilka strzałów w kierunku zebranych. Przewodniczący miejscowego związku separatystów został ciężko ranny. Obecnie na zebraniu Dortena poturbowano.

GDANSK NA BURZLIWEJ FALI

Nowy zatarg w przemyśle metalurgicznym. — Zanik ruchu budowlanego.

GDANSK 27.8 (AW) W przemyśle metalurgicznym w Gdańsku zachodzi ostre przesilenie, z powodu nieporozumienia między fabrykantami a robotnikami na tle zarobkowym.

Zachodzi również możliwość strajku wśród robotników hotelowych.

GDANSK. 27.8 (AW) W ostatnich czasach

zaznacza się w wolnym mieście stopniowy zanik ruchu budowlanego. Przedsiębiorcy przerywają zaczęte roboty i odprawiają robotników, nie mogąc wydołać kalkulacji plac, opartej na markach złotych.

Ilość bezrobotnych w tej gałęzi przemysłu z każdym dniem zwiększa się. Organizacja

robotników budowlanych wniosła do senatu memoriał w tej sprawie wykazując, że dnia 1 kwietnia rb. było brak 7:200 mieszkań, a ilość bez mieszkań wynosiła 30:000. Memoriał domaga się, aby senat obmyślił środki celem ożywienia ruchu budowlanego.

TELEGRAMY.

SPOTKANIE BALDWINA
Z POINCARE'M

LONDYN, 27.8 (AW) Polityczny korespondent „Daily Mail“ informuje, że spotkanie między Baldwinem a Poincarem wy-

znaczono zostało na drugą połowę września.

Baldwin przed odjazdem wydał polecenie, aby do 15 września nie wysyłano za nim żadnych listów, ani dokumentów politycznych.

UREGULOWANIE NAPISÓW KOLEJOWYCH W GDANSKU.
GDANSK, 27.8 (AW) Została wresz-

cie uregulowana sprawa napisów na wagonach kolejowych, przydzielonych radzie portowej.

Dotychczas nosiły wagony te napisy niemieckie „Freie Stadt Danzig“ Podczas remontu, uskutecznionego w polskich warsztatach, napisy będą miały obecnie wygląd „P. K. P. Hafen Danzig“

TELEFONEM Z WARSZAWY

UDOGODNIENIA W SPRAWIE WPŁAT PODATKU MAJĄTKOWEGO.

*) P. K. O. na zasadzie porozumienia z Ministerstwem skarbu wprowadza specjalne czeki i osobne rachunki wpłat przedterminowych na poczet zaliczek podatku majątkowego, który ma być pobrany w rb.

WYJAZD POLITYKÓW POLSKICH DO GENEWY.

*) Pan Skirmunt wyjechał dziś rano do Genewy, jako delegat rządu polskiego na doroczne posiedzenie Ligi Narodów.

Wice-minister spraw zagranicznych, Strassburger, wyjeżdża do Genewy za parę dni.

O WYODREBIENIE GOSPODARKI KOLEJOWEJ.

*) Prowadzone są nadal prace przygotowawcze nad wyodrębnieniem gospodarki kolejowej i oparciem jej na zasadach handlowych.

W SPRAWIE BUDŻETÓW PRZEDSIĘBIORSTW PAŃSTWOWYCH.

*) Budżety przedsiębiorstw państwowych (poczta, telegraf i koleje) będą nadal szczegółowo badane, a wysokość opłat, pobieranych w tych przedsiębiorstwach, poddawane będzie częstej rewizji, celem uniknięcia zbyt dotkliwych dla Skarbu różnic między dochodami a wydatkami. Przedewszystkiem zastosowane to będzie do opłat pocztowo-telegraficznych, które nawet po podwyższeniu o 100 proc. od 1 września daleko odbiegają od parytetu przedwojennego i obecnego poziomu cen rynkowych.

Ze sportu.

WARSZAWA, (PAT) Niedzielne zawody lekko-atletyczne o mistrzostwo Polski dały w poszczególnych konkurencjach wyniki następujące:

Bieg 10:000 mtr.: Dajewski „Stella” — 36 minut 49:7 sekund, 2) Wlazło 40 p. p.

Rzut kulą dla panów: 1) Baran 11,08 metra, (nowy rekord Polski), 2) Szydłowski 11,16 metra:

1. Przebieg na 400 metrów dla panów: 1) Weisz A. Z. S. Warszawa — 51,5 sek., 2) Robert „Polonia”:

2. Przedbieg na 400 metrów: 1) Świętochowski „Polonia”, 55 sekund, 2) Rey A. Z. S. Warszawa:

Skok w dal: 1) Sośnicki 6 metrów 24 i pół ctm., 2) Bernhold 5 p. p. 5,86 m:

Rzut młotem: 1) Szydłowski „Pogoń” 22 mtr. 29 ctm., 2) Znajdowski „Polonia” 20,19 m.

Bieg 65 metrów z płotami dla pań: 1) Schmidówna „Polonia”, 13,1 sek., 2) Baranówna „Polonia”:

Bieg 400 metrów dla panów — finał: 1) Rothert „Polonia” 53 sek. (czas rekordowy), 2) Weiss A. Z. S. Warszawa,

Bieg 200 metrów dla pań: 1) Kwaśniewska „Polonia” 31,4 sek. (nowy rekord Polski) 2) Schmidówna „Polonia”:

Bieg 100 metrów dla pań — finał: 1) Rzeźnicka „Warszawianka” 14,1 sek. (nowy rekord Polski), 2) Szmedziakówna „Pogoń”:

Bieg 1500 metrów dla panów: 1) Kawa „Pogoń” 4 min. 25,8 sek.: 2) Baran

Rzut oszczepem dla panów: 1) Szydłowski „Pogoń” 51 metr. 65 ctm., 2) Grunner A. Z. S. Warszawie 44,46 m.

Bieg 60 metrów dla pań — finał: 1) Rzeźnicka „Warszawianka” 8,6 sek.: 2) Szmedziakówna „Pogoń”:

Bieg 100 metrów dla panów — finał: 1) Szenajch „Warszawianka” 11,4 sek.: 2) Sośnicki „Polonia”:

Bieg rozstawnny 4100 dla panów: wygrała drużyna „Polonii” w składzie: Terpiński, Świętochowski, Rothert, Sośnicki w czasie 46,6 sekund przed „Warszawianką”.

Bieg rozstawnny 4x60 dla pań: wygrała drużyna „Pogoni”, w składzie: Zarugiewiczówna, Kaczmarska, Gwizdałówna. Szme-

Wykrycie spisku komunistycznego we Włoszech.

AGITATORZY PENSJE OTRZYMYWALI Z MOSKWY.

RZYM, 27-8 (AW) W związku z wykryciem spisku komunistycznego w Genui, organ faszystowski „Giornale di Genova” podaje wyniki śledztwa w tej sprawie, z którego wynika, że spiszek miał na celu zorganizowanie wybuchu przewrotu komunistycznego we Włoszech. Sieć spisku objęła całe Włochy, a należeli doń wszyscy znani komuniści włoscy. Fundusze na utrzymanie organizacji i wysyłanie agitatorów, którzy otrzy-

mywali od 1.500 do 2.000 lirów miesięcznie przychodzili z Moskwy. Szyfrowane okólniki, które udało się policji odcyfrować, wykazały, że komunistom kazano zapisywać się do organizacji robotniczych bez różnicy za barwienia politycznego, przysyłanie raportów centrali o pracy w tych związkach, oraz prowadzenie propagandy destrukcyjnej między robotnikami.

dziakówna w czasie 35,8 sekundy.

Poza konkursem stawała drużyna warszawska mieszana w składzie Brzezińska, Baranówna, Szmidtówna, Kwaśniewska — przysłała w czasie 34,8 sekundów.

Bieg 110 metrów z płotkami — finał: 1) Chelmicki A. Z. S. Warszawa, 18,4 sekundy, 2) Pilewski „Petatlon”:

Bieg rozstawnny 4x400: wygrała drużyna A. Z. S. Warszawa w składzie: Ołdak, Rey, Karczewski, Weiss w czasie 3 minuty 48 sekund.

Trójskok: 1) Sośnicki 12 metrów, 31 ctm., 2) Gilewski „Petatlon” 12,03 metra

Bieg 3000 metrów z przeszkodami Steenle—chase: 1) Ziffer „Legja” 10 minut 28 sekund, 2) Fijałkowski „Legja”:

WARSZAWA, (PAT) Niedzielne zawody piłki nożnej między „Gracovia”, a „Polonia” zakończyły się wynikiem jeden do zera (1:0) Bramkę dla „Cracovji” strzelił Zimowski. Sędziował p. Mandl.

LWÓW, (PAT) Niedzielne zawody piłki nożnej o mistrzostwo Polski wschodniej między „Pogonią” a „Laudą” wileńską skończyły się rekordowym zwycięstwem „Pogoni” 13 do 0 (6:0)

ZURYCH, 27-8 (PAT) Bieg za dużymi motorami o kolarskie mistrzostwo świata, wygrał Paweł Suter (Szwajcarja), który przebył 100 klm. w godzinę 26 minut 37 2-5 sek.

Nagrodę Franciszka Rysera dla niezakwalifikowanych do finału (bieg pocieszenia) również za dużymi motorami, zdobył Stórm (Holandja), który przebył 50 klm. 44 min. 18 4-5 sek.

LONDYN, 27-8 (PAT) Przy dużym udziale publiczności rozpoczęły się tu wczoraj po 4 miesięcznej przerwie, gry o mistrzostwo kl. I. w piłkę nożną.

Pierwszy dzień rozgrywek przyniósł niespodziankę, albowiem klub Westham Unites, który dopiero niedawno przeszedł z klasy 2 do 1 pobił Liverpool, który przez ostatnie 2 lata niastował mistrzostwo. Wynik tej rozgrywki przedstawia się 2:0 na korzyść „Westham Unites”.

Dalsze wyniki rozgrywek są następujące: Newcastle przeciw Arsenal 4:1, Pournley przeciw w Helsca 3:0, Ewarton przeciw Nots—Orat 2:0, Totenhan Hotston przeciw Terston Northend. 2:0.

DOBRCZE, ŻE CHOĆ NIEMIEC CHWALI...

BERLIN, 27-8 (AW) Bawiący w Moskwie b. kanclerz Wirth, wobec przedstawiciela znanej agencji Stinnesa, „Telegraphen Union” oświadczył, że celem jego podróży jest wejście w kontakt ze sferami gospodarczymi Rosji sowieckiej. Wirth wyraził się bardzo pochlebnie o przyjęciu, jakiego doznał, szczególnie ze strony Cziczera, z którym zawarł traktat w Rapallo. Nakoniec Wirth wyraził się z uznaniem o wystawie przemysłowej w Moskwie.

KOGO MIAŁ ZAMIAR ZASTĄZELIĆ CONRADI?

BERLIN, 27-8 (AW) Przedwstępne śledztwo przeciw zabójcy Worowskiego ujawniło ciekawe szczegóły, które zostaną wyświetlone prawdopodobnie dopiero w toku głównego procesu.

Okazało się, że Worowski został zamordowany zamiast Cziczera, Krasina i admirała sowieckiego, Behrensa. Conradi otrzymał w tym celu odpowiednie fundusze od sekretarza dawnej misji i Czerwonego krzyża i udał się do Berlina, aby dokonać tam zamachu. Ze względu na to, że nie mógł w Berlinie zastać powyższych trzech osób, powrócił do Szwajcarii i posłał kulę Worowskiemu.

I NA PROTEŚCIE SIE SKOŃCZY...

MOSKWA, 27-8 (PAT) Agencja Rosta, Komisarz ludowy dla spraw zagranicznych złożył przedstawicielowi Anglii, Petersenowi memorjał, w którym stwierdza z zaskiwieniem, że noty rządu sowieckiego z dnia 24-go i 28-go maja 23 r. w sprawie zatknięcia przez ekspedycję Steffensona chorągwi angielskiej na wyspie Wrangla pozostały bez odpowiedzi. Rząd rosyjski obstaje przytem że wyspa Wrangla jest nieodłączną częścią terytorjum S. S. S. R. Wyspa ta została oficjalnie włączona do państwa rosyjskiego i flaga rosyjska zatknięta przez ekspedycję porucznika Wrangla w latach 1818 1824. Suwerenne prawa Rosji do tej wyspy nie były nigdy kwestjonowane. Ostatnia notyfikacja rządu rosyjskiego z roku 1916 nie wywołała żadnego sprzeciwu. Rząd sowiecki zmuszonym jest zwrócić uwagę rządu angielskiemu na to, że zatknięcie angielskiej flagi na wyspie Wrangla jest naruszeniem suwerennych praw Rosji.

Kronika telegraficzna.

kt) W okręgu Essen robotnicy przystąpili do pracy. Czynnych jest już 60 kopalń.

kt) Według doniesień „Idea Nationala”, b. premier, Nitti, zawiadomił swych przyjaciół i zwolenników politycznych, że nosi się z zamiarem powrotu do życia politycznego, o ile opinia publiczna na to pozwoli.

kt) Według wiadomości z Rzymu Benesz przyjęty zostanie na specjalnej audjencji u Ojca świętego.

kt. Polradjo. W kołach miarodajnych zapewnijają, że decyzja Mussoliniego, dotycząca odroczenia do r. 1942 wyboru do parlamentu nie uległa zmianie i nie zostanie cofnięta.

kt) „Lidowe Nowiny” donoszą, że Konferencja małej ententy w Marjenbadzie rozpocznie się dnia 13 września.

Podziękowanie.

Województwu, Komisarzowi Rządu, Magistratowi, Policji Państwowej, Włodzom Kolejowym i Prasie za okazaną pomoc i poparcie w pracy oraz Sz. Publiczności Łódzkiej, która tak tłumnie odwiedzała nas i darzyła swymi względami, w chwili, gdy opuszczamy Łódź i udajemy się na dalsze tournée za granicę, serdeczne podziękowanie składa

Dyrekcja cyrku Medrano
LUDWIK SWOBODA.

27 sierpnia 1923 r.

(1599-b)

Zbyteczne więzy.

Kiedy były prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki, kładł kamień węgielny pod międzynarodowy trybunał, jakim miała być Liga Narodów, zdawało się, iż ten Sąd Najwyższy będzie obrońcą uciśnionych, że będzie surowym lecz sprawiedliwym sługą Temidy, który każdemu odważy to, na co za służył.

W tym przekonaniu Polska przystąpiła do tej tak szeroko pomyślanej instytucji, gdzie w myśl statutów miała zasiadać jako równa z równymi, przy zielonym suknie stołu narad.

I być może wspaniała iluzja Wilona — iluzja sprawiedliwości międzynarodowej, urzeczywistniła by się chociaż częściowo, gdyby nie umaczał w niej rąk równie doskonały kupiec jak i *geschäftermacher* Lloyd George, który poobsadzał wszystkie niemal znaczniejsze i wpływowsze stanowiska w Lidze swymi prokurentami i agentami i dzisiaj dawnego wilsonowskiego ideału pozostał tylko szyld, gdy wyroby tego interesu noszą wyraźną markę: „Made in Great Britain”.

Skutkiem takiego stanu rzeczy, chcąc mieć zapewniony „wymiar sprawiedliwości” przed genewskim trybunałem, trzeba bezwzględnie „zapewnić sobie” tę sprawiedliwość przede wszystkim w Londynie a potem w Rzymie i Paryżu. —

Nie należy się zatem dziwić, iż Polska jest tam traktowana jako „urodzony zbrodniarz” i nasi przedstawiciele są wzywani jedynie do tłumaczenia się z „ciężkich krzywd”, jakie cierpi od nas taka lilijka jak Gdańsk, taki baranek jak Litwa, lub tego rodzaju zapoznana niewinność, jak Niemcy.

Sprawę sporów litewsko — polskich, rozstrzyga jako „rzeczoznawca” z reguły Japończyk, Śląska chińczyk lub hiszpańskiej syn krainy (vide kopalnie „Delbrück”), a kiedy Gdańskowi grozi nieuchronny cios z ręki Rzeczypospolitej, przysyła się z Ligi Narodów „neutralny” emetyk, zgrabnie pomalowany na francuza, który sugeruje naszym mężom stanu „złe wrażenie” w Radzie Ligi i siedem plag egipskich, mających nas zgubić zkretelem, o ile urazimy gdańszczan...

O tem żeby vice-versa przedstawiciel naszego narodu był wydelegowany jako „rzeczoznawca” do Hiszpanji, Chin lub Japonji, celem załagodzenia miejscowych sporów — nie słycać wcale — natomiast całe tomy dokumentów, gdzie bronimy się przed niesłusznymi zarzutami leżą do dziś dnia w kancelariach Ligi, nawet jeszcze nie przejrzane.

Takie stanowisko niemal trzydziestomiljonowego narodu w gronie narodów, jest więcej niż upokarzające a pozatem przynosi nam nieobliczalne szkody, paraliżując naszą wszelką, na dalszą metę pomyślaną politykę zagraniczną, co bodaj że nie mija się z tajemnymi planami tych, co dzisiaj Ligą rządzą...

Nie chcemy być gołosłowni. Po istotnie mocnych słowach naszego prezydenta na Pomorzu, i expose min. Seydy, przez dni trzy nasze władze zarządziły szereg obustrzeń celnych i żywnościowych na granicy Gdańska, wywołując w Wolnem Mieście, prawdziwą panikę, przerażenie i gwałtowną chęć kompromisu.

Aliści — przychodzi do Warszawy z Ligi tajemniczy telegram, o treści szczerze ukrytej pod zielonym sukniem pana ministra

a w ślad zanim telegraficzne i telefoniczne odwołanie wszelkich kroków, które jedynie mogły doprowadzić do przytomności gdańskich synów Merkurego. —

Gdybyśmy nie należeli do Ligi prawdopodobnie, nie było by tak gwałtownej potrzeby odwoływać tego, co przypuszczamy, chyba nie bezzasadnie, po głębokim namyśle, postanowiono.

Jak wygląda nasz autorytet w Gdańsku po takim incydensie, pozostawiamy do oceny rodakom.

KROK NAPRZÓD KU ZGODZIE Z FRANCJĄ.

Spodziewano się, że po zmianie rządu nastąpi zmiana w niemieckiej polityce zagranicznej. Sądono, że wytworzone zostaną w kraju okupowanym stosunki, ułatwiające porozumienie francusko — niemieckie w sprawie reparacji. Nadzieje, że sprawa taki weźmie obrót, budził szczegół, iż w gabinecie niemieckim znajdują się trzy osobistości, którym plany takie podsuwano. Są nimi: dr. Stresemann, dr. Hilferding i p. Raumer. Pierwszy, jak wiadomo, stoi na czele rządu, drugi jest ministrem skarbu, trzeci ministrem handlu i przemysłu.

Wszyscy trzej byli zwolennikami francusko — niemieckiej ugody wiesbadeńskiej, i wogóle porozumienia z Francją, chociaż każdy z nich w swój sposób zapatrywał się na sprawę i sądy ich były rozbieżne.

Tymczasem program przedstawiony przez p. Stresemanna parlamentowi niemieckiemu nie zapowiada najbliższej zmiany tonu polityki niemieckiej. Trudno wszakże przeczyć, aby deklaracja nie różniła się zasadniczo korzystnie od retoryki bojowej p. Cuna i aby jej ujęcie zagrażało drodze do odwrotu.

Z poszczególnych ustępów najważniejsze, w których mówi się o oporze energicznym przeciw Francji i Belgji nad Rurą i o zatrzymaniu zwierzchności za wszelką cenę w Nadrenji, czem się podnosi, że Berlin nie pogodzi się nigdy z myślą o autonomicznym państwie nadreńskim, choćby myśl ta doj-

Statuty Ligi, przewidują możliwość ustąpienia członka w terminie sześciomiesięcznym i doprawdy za tą moralną satysfakcją i drobne korzyści zbyt drogo placimy, abyśmy się mogli wahać co do postawienia tego kroku, zwłaszcza, iż w chwili kiedy będziemy chcieli, zawsze tam wrócić możemy.

Naród trzydziestomiljonowy nie jest pajacem, i czas zerwać te sznurki, którymi pociągają Warszawę, różne kreatury w Genewie.

A. S.

rzala w rzeczywistości. Według informacji, pochodzących ze źródła wiarygodnego, p. Stresemann jednakowoż rozpocznie pertraktacje z Francją, chociaż w deklaracji nie uczyniono o tem wzmianki.

Sądzą, że p. Stresemann ustęp o usposobieniu pojedynczym skreślił po nocie angielskiej, która oznacza pomoc dla Niemiec swojemi argumentami przeciw okupacji. Tym sposobem ta nota bezsprzecznie dała moralną podporę prądom, chcącym wytrwać w oporze przeciw Francji. Anglja opublikowała ją w tej chwili, gdy w Niemczech miał nastąpić zwrot w polityce wojowniczej p. Cuna.

Czy bowiem mógł polityk niemiecki wyrzec się tego stanowiska w momencie, gdy Anglja w dokumentach urzędowych uznała je za słuszne?

Podług deklaracji p. Stresemanna Niemcy nie wycofują się z pozycji, na której walczą o narodową egzystencję, aby rozpocząć z Francją rokowania, atoli gotowe uczynić wszystko, ażeby porozumieniu reparacyjnemu usunąć z drogi wszelkie przeszkody.

Gdyby p. Stresemann dotrzymał słowa, oznaczałoby to przecież krok ku przodowi.

Byłoby to dowodem, że w Niemczech zanosi się istotnie na zmiany, mogące spowodować pokojowe załatwienie sprawy.

SENSACYJNE REWELACJE O METROPOLICIE SZEPTYCKIM.

Jeden z byłych dyplomatów polskich oświetla w sposób może nawet bardzo drastyczny ale absolutnie prawdziwy metody, jakimi w agitacji antypolskiej posługuje się metropolita.

Historja jak z bajki brzmi następująco:

Kiedy byłem w r. 1920 w grudniu w Rzymie, złożyło się tak, że równocześnie bawili tam książę biskup krakowski A. Sapięha i ksiądz arcyb. Teodorowicz, obaj posłowie byłego Sejmu polskiego, broniąc sprawę polskiego Śląska przeciw niezręczności ówczesnego posła polskiego u Watykanu, osławionego Kowalskiego. Bawili podówczas w Rzymie również metropolita Szeptycki, który po kątne intrygowal przeciw Polsce, mając wpływ na pewne sfery Watykanu.

Mając osobisty interes do ks. Jakóba Jagalla, generalnego asystenta zakonu Zmartwychwstańców (zastępca generała) i rektora Kollegjum polskiego w Rzymie, udałem się dnia 20 grudnia rano po 10 g. na via Maroniti 22. Wpuścił mnie do wnętrza stary Zmartwychwstańiec Włoch, odzwierny i uprzedził, że ks. Jagalla niema, bo wyszedł przed godziną z ks. arcybiskupem Teodorowiczem, który mieszkał właśnie w Collegio Polacco w gościnie u Zmartwychwstańców. W tem dzwonek zadzwonił. Myślałem, że wraca ks. Jagalla, aż tu słyszę znany mi głos Szeptyckiego metropolity.

Cofnąłem się poza kolumny parlatorsjum i widziałem go — był wraz ze swym sekretarzem, jakimś ruskim księdzem młodym.

Włoch powiedział, że niema ani ks. Jagalla, ani ks. arcybiskupa Teodorowicza.

A Sapięha?

Niema nikogo z księży Polaków.

To nic nie szkodzi, powiedz fratello, gdzie, w którym pokoju mieszka arcyb. Teodorowicz, ja mu tam coś napiszę.

Odzwierny podał Szeptyckiemu numer celi i pierwsze piętro. Wówczas Szeptycki zwraca się do swego sekretarza i nakazuje mu po rusku, tak, że Włoch nic nie rozumiał, aby zatrzymał dorożkę i czekał na niego w pogotowiu, a sam ogromnymi susami, że aż dziwiłem się zręczności i elastyczności jego ruchów, popędził po schodach na górę.

A ja w tej chwili bez szelestu za nim. Zobaczyłem, jak z niesłychaną pewnością otworzył jedną z dalszych w kurytarzu cel, wszedł i zamknął drzwi za sobą. Coś mi się to niepodobało.

W tem z bocznego korytarza słyszę kroki. Zaglądam, ksiądz bibliotekarz, dr. Olejniczak. Więc mu przedko mówię:

Tam wszedł Szeptycki w tej chwili — a niema nikogo.

Ksiądz Olejniczak zdumiony i przeżony.

Jak to — jak śmiał ten...!!

Aż tu słyszymy dzwonek. Wchodzi Jagalla, mówimy, co zaszło. Pędzimy wszyscy trzej.

I złapaliśmy go na gorącym uczynku! Siedział za biurkiem i grzebał w szufladzie tak zacięcie i gorączkowo, że nim się spostrzegł, złapał go za rękę ks. Jagalla.

Wyprosilimy go natychmiast; na zwawszy rzecz po imieniu.

Dalszych, słusznych ale mocno dosadnych uwag nie podajemy, wierzymy bowiem, że już sam fakt powyższy jest dość potwornie krzyżący.

NA MARGINESIE.

FRASZKI.

Z teczki figlarza.
Raz mi rzekła moja mała:
— Jestem, luby, w siódmym niebie!...
Dziś hym duszę ci oddała,
Bo nad życie Kocham ciebie!

Zapytałem : Droga, czyli
Samą duszę... nie zamała?
No i dziewczę od tej chwili
Z duszą... posag mi oddało.

Dzieje serca.
Kochali się okrutnie,
Proszę wierzyć na słowo;
On swą miłość wyrażał
I gestami i mową.
Wtem... nieszczęście się stało:
Poróżnili się wkrótce,
Ona dzisiaj go tłucze, —
On — pociechę ma... w wódecie!

Metamorfoza.
Niuta była milcząca, skromniuchna, nie-
[śmieła,
Dopóki ją matuchna za męża nie wydała.
Po ślubie, odzyskawszy sprężystość
języczka,

Znaną jest jako „Herod” i awanturniczka
Słychać ją, niczem moździerz, wokoło na
trzy staje,
Gdy drze się z sąsiadami i małżonką
laje.

Stanisław Żyżkowski (Eszet).

WIADOMOŚCI Z KRAJU.

Potrzeba uświadamiania ludności.

k) Od pewnego czasu żydostwo zaczyna nawiedzać coraz częściej okolice Wąbrzeźna, w szczególności wioskę Wielkie Radowiska. W tych wszystkich wioskach żydzi pozbywają się swej tandety, którą sprzedają ludności rzekomo po taniej cenie. Nieuświadomiona ludność kupuje towary od żydów przyczyniając się tym sposobem do ich rozpanoszenia.

Inteligencja miejscowa nosi się z myślą zaproszenia prelegenta „Rozwoju”, któryby ludności przedstawił obrazowo niebezpieczeństwo żydowskie.

Wspaniały dar uczonego polskiego.

k) Rektor Uniwersytetu Poznańskiego, prof. dr. Heljodor Święcicki nabył od Konrada v. Loescha kontraktem z dnia 14 sierpnia 1923 r. spisany przez notariusza radcę Cichowicza, likwidacyjny majątek ziemski Łaski w powiecie kępińskim, z folwarkami obszaru 2672 ha., w

tem przeszło 1189 ha. lasu, na rzecz fundacji powołanej przez siebie do życia pod nazwą: „Nauka i praca”, celem popierania pracy naukowej przez udzielanie pomocy materialnej profesorom docentom, asystentom uczelni akademickich w Polsce, wspomaganie kształcącej się młodzieży polskiej oraz zasłanianie nie zaopatrzonych wdów i sierot po zmarłych profesorach.

Fundacja wejdzie w życie po zatwierdzeniu jej przez Radę ministrów. Na kuratorów fundacji powołuje akt erekcyjny prof. Święcickiego prezydenta miasta Cyryla Ratajskiego i prof. dr. Adama Wrzoska.

Przesadne wieści o katastrofie kolejowej

k) Pociąg Nr. 815 który odszedł z Wilna do Lidy w środę o godz. 7 m. 10 wieczorem, dojechał do Lidy szczęśliwie i o godz. 20 m. 23 wyruszył w dalszą drogę.

Pod stacją Skrzybówce na 9 klm. od Lidy skutkiem pomyłki sygnalisty i nieuwagi maszynisty pociąg wjechał na uszkodzony tor, a będąc w pełnym biegu spadł z nasypu powodując rozbicie się 5 wagonów osobowych.

Wskutek wypadku 11 osób zostało ciężko rannych, śmierć poniosła jedna dziewczynka. Bliższych szczegółów narazie brak, gdyż połączenie z Wilnem zepsute.

Na szczęście jednak, wbrew otrzymanym informacjom, katastrofa nie pociągnęła tak wielkiej liczby ofiar jak pierwotnie donoszono.

Trochę cierpliwości!...

Łącznie z dotkliwą drożyzną, nekającą społeczeństwo, idzie poprzez umysły szerokich warstw pewna fala pesymizmu podkarmiana celowo i systematycznie przez prasę lewicową, która usiłuje wbrew prawdzie ożywiściej, przedstawiać zło odczuwane w szarem życiu codziennym, jako wynik rządów obecnego gabinetu, łajjac między wierszami lub wprost do zrozumienia, iż tylko ustąpienie tego rządu „łgającego z głodnymi masami” przyniesie zmianę i naprawę. Bezkrytycznej masie, nie orjentującej się w złożonych problemach skarbowych, zataja się to wszystko, co się dla istotnej naprawy robi — natomiast wyolbrzymia się celowo każda ostrość chwili, by zasiać pesymizm, niewiarę i upiec swoją pieczęć partyjną.

Tymczasem jak jest istotnie?

Prawda, drożyzna, będąca skutkiem obniżającej się wartości drukowanego ciagle, jeszcze pieniądza, trwa i wzrasta, prawda, hula jeszcze spekulacja i podbija nieproporcjonalnie do spadku marki ceny artykułów pierwszej potrze-

by jako zjawisko wtórne, pasorzytujące na dewalujać się pieniądzu. Ale czy istotnie za rządów obecnej większości polskiej nic się nie zmieniło? Czy nie widać oznak poprawy, czyż nie ma zabiegów i zarządzeń zapowiadających nasadniczą zmianę? Czy jest powód do rozpacz, załamywania rąk, do przeświadczenia, iż jest i będzie coraz gorzej?

Twierdzić tak tylko mogą ludzie złej woli, ludzie ponadto silnie obciążeni tym spadkiem który pozostawiły po sobie czteroletnie rządy lewicowe, ludzie, którzyby w poezuciu własnej winy powinni cicho, cichutko siedzieć, bo oni są sprawcami lub współwinnymi tego wszystkiego co społeczeństwo obecnie przeżywa. Może im sekundować garsć ludzi o słabych nerwach, których przestrasza groźba „ulicy” — ale ludzie światli i trzeźwi naprzód uczynią rachunek gruntowny nim dojdą do tak pesymistycznych, jak tamci z rachuby politycznej wniosków.

Cóż rząd obecny i większość polska uczyniła dla zwalzenia drożyzny? Obecna większość i rząd obecny przeprowadził w Sejmie cały system podatkowy od podatków konsumpcyjnych, dochodowego, gruntowego, przemysłowego, komunalnych aż do podatku majątkowego, który sam da jeden miliard franków w złocie. Już w listopadzie ściągac będzie zaliczkę na ten podatek, która da przeszło półtora tryliona marek polskich.

Akcja oszczędnościowa komisarza Msczkalewskiego dała już wielkie wyniki, duch oszczędności przenika działalność władz centralnych i idzie coraz głębiej do władz lokalnych, walka ze spekulacją i paskarstwem prowadzona energicznie przez Komisarza Bayda, osiąga co dnia znaczne sukcesy, tabela giełdowa od szeregu dni wskazuje, że spadek marki zatrzymał się w swym pędzie.

Słowem, tylko ślepy może twierdzić, że nie się nie dzieje, iż nie ma oznak naprawy, że dzieje się coraz gorzej. Prawda, drożyzna jeszcze trwa, w życiu codziennym jeszcześmy nie odczuli zmiany, ale to już idzie, przyjsć musi, tylko trochę cierpliwości, zimnej krwi i krytycyzmu. Ale wysiłki rządu wymagają współdziałania a nie biadania społeczeństwa. Płaćmy choćco podatki, widząc w nich wyzwolenie z udreki dzisiejszej, budźmy sumienie i zwalczajmy wyzysk i chęć obłowienia się kosztem bliźniego.

Mijamy rubikon — droga naprawy jest coraz jaśniejsza a cel coraz bliższy. Raczej, abyśmy doróśli do idących zadań a krakania kruków przeminą bez sławy, zostawiając urągawisko ich autorom i piewcom smętku. Czyni twórczy i twórcza wiara to jedyna dla nas droga

J. BUCHHORN.

URLOPNIK.

Gdy przed samym Bożem Narodzeniem stanął przed sierżantem i prosił w urywanych nieśmiałyich słowach o kilka dni urlopu do domu, pokiwał ten z ubolewaniem głową. — Nie będzie chyba nic z tego, Smola — powiedział ojciec kompanji — nie będzie nic! Nasz kapitan nie chce, by młodzi żołnierze już po trzech miesiącach fruwali... Może na Wielkanoc. Jeśli będzie oje trzymać się dzielnie, dobrze ćwiczyć i prosto wać leniwe kolana!... Zobaczymy, — odejść!

I chociaż gorąco uderzyło mu do twarzy a w gardle ścisnęło go coś, jakby miał się udusić, przykniął oczy, by nie widzieć rodzinnej wsi, rozłożonej po obu stronach nieskończonej długiej, wyboistej drogi, z wielką studnią w porośrodku, a obie pięści wcisnął do uszu, by nie słyszeć szumu szerokiej Wisły — — O tej która zia gnęła go może silniej niż dom rodzinny, nje chciał wcale myśleć nie mógł jednak przeskądzić, że stała przed nim jak żywa, tak, jak ją widział ostatni raz, gdy odchodził do wojska. Jej pełna postać rysowała się wyraźnie na tle poran-

ku październikowego, a wiatr, wiejący od rzeki igrał w jej blond włosach.

— Pełną piersią wciągnął jeszcze raz silny, świeży zapach ziemi, unoszący się nad zorną rolą, głośne „do widzenia” z jednej i drugiej strony — potem odwrócił się nagle. Nie był przebież słamazarnym, a już plakać — pfuj do diabła! — otarł szeroką dłońią kilka kropli z oczu... Zanim zniknął wśród pożółkłych buków, stojących na znacznej przestrzeni wzdłuż drogi, odwrócił się jeszcze raz. Stała ciągle w tem samym miejscu, gdzie ją o zostawił. Zdjął czapkę i posłał mechanicznie ukłon...

Minęło coś sześć miesięcy, sześć dniowych miesięcy, w czasie których wylał wiele potu. Niezaz, gdy mgła i noc rozpościerały się ponad ziemią, chciał uciec, gdyż służba była ciężka i wymagała nakładu wszystkich sił a tęsknota odzywała się coraz częściej i rosła z dnia na dzień. I poprzez dziedziniec koszar, rozorzaniewający tupotem setek nóg i słowami ostrej korendy a często i przekleństwami, szukały jego rozgorączkowane zmysły spokojnej ciszy dalekiej wsi, wzbierało w nim uczucie dla kobiety, która tam tęskniła za nim. — Tęskniła? Nie wiedział o tem, lecz spodziewał się, że tak jest.

Gdyż chociaż było pewnem, że oboje należą do siebie, nie połączyli się jednak jeszcze. Nie chciała, jak wiele innych, zrezygnować z wianka, który czekał na nią, jeśli pozostanie czystą chociaż tak często żebrał o to — pozostała nieugięta a on musiał się z tem pogodzić.

Sześć długich miesięcy nie było go w domu. Ah — jakżeż marzył o tym wiatrze, niż tam w koszarach. I jak swobodnie biegło oko, hen, ku dalekiemu widnokrwęgowi! Pomiedzy niebem a ziemią nie było szranek, jak w okolicy garnizonu, gdzie wzgórze bronilo oku siegając w nieskończoność!

Młoda kobieta, stojąca boso koło studni, prawie nieubrana, gdyż koguty nie miały jeszcze i cisza bezwzględna panowała na ulicy wiejskiej, zbudziła się gwałtownie z zamyslenia — — Czy to nie było — — ? Słychać jeszcze raz — — od — drogi wołanie, okrzyk radości — Imię jej imię? Kasiu?! A może tumanila ją tylko wyobraźnia, ponieważ myślała właśnie o Marcinie Smole, coby tak powiedział, gdyby usłyszał co się stało od czasu, gdy poszedł do wojska? Było to złudzenie? Nie, — wyraźnie słychać głos biegnący po zielonej runi Ka - siu !! Ka - siu !! (d.c.n.)

KRONIKA

— Kalendarzyk.

Wtorek dnia 29 sierpnia Augusta B. W. D.

Wschód słońca g. 5 m. 35

Zachód o g. 7 m. 38

— Widowiska.

Teatr Scala (Cegielniana № 18)

Program nr. 8

Filharmonja (Dzielnia 20)

„Lord Racliff“

„Luna“ (Przejazd 1)

„Gniazdo miłości“

„Casino“ (Piotrkowska 67)

„Księża bez ziemi“

„Odeon“ (Przejazd 2)

„Ogniste smoki“

Grand-Kino (Piotrkowska 72)

„Prisca“

Kalendarzyk historyczny.

1794 Prusacy przypuszczają drogi szturm do Warszawy.

Wiadomości bieżące

— Łódź na Targach Wschodnich.

Magistrat łódzki otrzymał zaproszenie od Prezydenta m. Lwowa oraz Prezesa Komitetu Targów Wschodnich na otwarcie III Targów Wschodnich we Lwowie w dn. 5 września r. b., w charakterze reprezentanta zarządu m. Łodzi na uroczystość otwarcia Targów wyjedzie p. prezydent Cynarski.

— Komunikacja tramwajowa.

W związku z poruszoną przez prasę miejscową sprawą rzekomych utrudnień w komunikacji tramwajowej pomiędzy stacją Łódź—Kaliska a miastem Oddział Prasowy Magistratu nadsyła nam następujące informacje:

Do st. Łódź—Kaliska kursują stale: na linii Nr. 5 dwa wagony, co 15 minut i na linii Nr. 8 dwa wagony, co 12 minut. W sobotę i niedziele połowa pociągów kursuje bez wagonów dodatkowych. Prócz tego, rano na pociągi przychodzące o godz. 9,40, 9,50 oraz 10,17, wysyłane są na liniach Nr. 5 i 8 specjalne wagony tramwajowe, mianowicie: w poniedziałki i czwartki razem 9 wagonów, w pozostałe dni tygodnia 6 wagonów, zaś w niedziele i święta na pociągi z Warszawy o godz. 23,50—2 wagony. Nocne pociągi kolejowe są obsługiwane przez nocne tramwaje linii 5 i 8, po jednym na każdej.

Jak dowodzi praktyka, wszystkie wymienione wyżej pociągi tramwajowe wystarczają całkowicie dla przewiezienia pasażerów ze st. Łódź—Kaliska do miasta. Należy przytem nadmienić, że tramwaje na st. Łódź—Kaliska przetrzymywane są specjalnie, aż do przybycia pociągów kolejowych, nawet o ile te przychodzą z pewnym opóźnieniem. Brak miejsca w tramwajach, kursujących pomiędzy stacją Łódź—Kaliska a miastem, zdarzać się może li tylko w wyjątkowych, trudnych do przewidzenia wypadkach.

— Podatek szkolny i na opiekę społeczną.

Min. Spraw Wewn. oraz Min. Skarbu za twierdziło uchwałę Magistratu z dn. 26 czerwca r. b., w przedmiocie podwyższenia stawek miejskiego podatku szkolnego i na opiekę społeczną. Celem określenia stawki podatku dzieli się płatników na 18 klas, a roczna stawka podatku za r. 1923 ma wynosić: w kl. I przy rocznym dochodzie brutto od 1—2 milionów. Mk. 30,000, w klasie III przy rocznym dochodzie brutto powyżej 60 milionów Mk. 6 milionów. Podatek według tych stawek pobrany będzie tylko za drugie półrocze r. 1923.

— W sprawie zaliczenia szeregowych po przedniej służby wojskowej.

W uzupełnieniu rozkazu Min. Spr. Wojskowych z dn. 16 czerwca rb. Min. Spr. Wojskowych w rozkazie swym z dn. 2 sierpnia rb. w przedmiocie wyjaśnienia co do kompetencji zaliczenia szeregowym poprzedniej służby wojskowej komunikuje, że w wypadkach niemożności obliczenia przez powiatowe komendy uzupełnień czasu służby szeregowym, powołanym na

W dniu 26 b. m. o godz. 10 i pół rano zasnął w Bogu opatrzony św. Sakramentami, najukochańszy nasz mąż, ojciec i dziadunio

S. † P.

PIOTR MINCER

przeżywszy lat 74.

Wyprowadzenie zwłok odbędzie się w dniu 28 b. m. o godz. 4 i pół z domu żałobcy przy ul. Gubernatorskiej 36 na cmentarz w Zarzewie.

Maza św. odbędzie się w dn. 29 b. m. o godz. 9 i pół rano w kościele św. Stanisława Kostki, o czym zawiadomia krewnych i znajomych pozostała w nieutulonym żalu

Rodzina.

Przed otwarciem Teatru Popularnego w Łodzi.

Nowa placówka kulturalna.

Nieśmiertelny w historii polskiego teatru Wojciech Bogusławski, ujął dewizę swej chwalebnej pracy w krótkich, ale ważkich słowach: „Sceno, przemawiaj do duszy narodu“. Zaiste temi słowy chciał szlachetny praojciec naszego teatru powiedzieć nie co innego, jak tylko to, że teatr, ten nieodzowny czynnik kulturalny w życiu społecznym ma służyć narodowi, a więc wszystkim po polsku myślącym i czującym sferom społecznym. Czyli zatem teatr już w swej kolebce miał zasadę popularności. — Wogóle teatr polski kroczy nieodstępnie wytkniętą drogą a pomagają mu w tem zbożnym dziele nasi nieśmiertelni autorowie poczynawszy od Mickiewicza, Słowackiego, Fredry, Korzeniowskiego i Anczyca, poprzez martwy okres pozytywizmu po roku 1863, do cudnych pereł słowa Wyspiańskiego, dzieł Rydla, Przybyszewskiego, Rittnera, Perzyskiego, Kiedrzyńskiego, Fijałkowskiego, Siedleckiego i innych. Niespożyta zasługa w popularyzacji sceny polskiej coraz na wyższe poziomy artystyczne wznoszącej się, mają również dyktatorzy teatrów: Koźmian w Krakowie niezrównany wystawca Fredrowskiego repertuaru, Tadeusz Pawlikowski który wystawieniem „Wesela“ Wyspiańskiego pokazał jak na dłoni zbiorową duszę narodu, Solski wabiący nieprzeliczone tłumy widzów w przybytek Melpomeny na widowiska o bardzo szerokim repertuarze Edmund Rygiel wieloletni dyrektor teatru ludowego, w Krakowie i wielu innych. — Z tego widać że dla szerokiej mas społecznej teatr o charakterze popularnym jest bezwarunkowo konieczny, czy to jako spółka repertuarowa

wielkich teatrów, czy też jako oddzielnie, ad hoc stworzona placówka.

W myśl tych ostatnich przesłanek ludzkiego czynu, wiedzy zawodowej a nadewszystko ko energii przy chwalebnym poparciu ze strony miejscowych czynników miarodajnych stworzyli obecnie w Łodzi Teatr Popularny. Trudne są wszystkie początki, to też teatr ten pod kierownictwem znanych tutaj artystów dramatycznych p. p. Józefa Pilarskiego i Lucjana Wiśniewskiego pozostający, niejedną napotką trudność po stronie technicznej, ale już z góry przewidzieć można, że pokonanie tych trudności nie stanie na przeszkodzie artystycznej stronie nowej i zwłaszcza w Łodzi porządanej sceny. Dyrekcja teatru jak się dowiadujemy zaangażowała doborowy zespół artystyczny. W wymienionym przed kilku dniami piśmie personelu widzimy nazwiska poważnych artystek i artystów, którzy lata poprzednie spędzili w pracy na scenach warszawskich, krakowskich, lwowskich, i łódzkiej. Również reżyseria spoczywa w umiejętnych rękach. To wszystko daje gwarancję, że Teatr Popularny w Łodzi spełni swoje szczerne zadanie i stanie się naprawdę popularnym ośrodkiem godziwej rozrywki duchowej.

Nie ulega też wątpliwości, że taki teatr siłą faktu musi się cieszyć niesłabnącą frekwencją szerokich warstw społecznych naszego miasta, tembardziej, że koszt wstępu na widowiska będzie bardzo przystępny. — Bliższe szczegóły o postępie pracy tej nowej placówki teatralnej, znajdą Sz. Czytelnicy w następnych komunikatach.

Nowa taryfa pocztowa.

Od soboty dn. 1 września obowiązuje następująca taryfa pocztowa. List zwykły w obrocie miejscowym 1,000 mk., w obrocie zamiejscowym do 20 gr. 1000 mk. powyżej 20 gr. do 250 gr. 2000 mk.

Kartki pocztowe 500 mk., z odpowiednią 1000 mk., kartki z powinszowaniem do 500 słów 100 mk., 50-300 mk).

Druki zwykle do wagi 25 gr. 100 mk., do 100 gr. 500 mk., do 250 gr. 1000 mk., do 500 gr. 1500 mk., 1000 gr. 2000 mk. i do 2000 gr. 2000 mk.

Próbki towarowe: do 100 gr. 500 mk., 250 gr. 1000 gr. 500 gr. 1500 gr. i 1000 gr. 2000 Km.

Czasopisma od każdego egzemplarza do 25 gr. 35 proc. opłaty za druki wagi 25 gr. a od 100 gr. do 1000 gr. 25 proc. opłaty odnośnej za druki.

Przekazy od 1000 mk. 50 mk., od 5000 — 100, od 10000 200 mk., od 20000 — 400 i za każde następne 10000 mk. 50 mk.

Listy wartościowe za listy zwykłe do 50 gr. 1000 mk. za 250 gr. 2000 mk. Za polecenie 1000. mk.

Paczki wagi 1 kg. 2000 mk. 5 kg.

10000 mk., 10 kg. 20000, 15 kg. 30000 i od 20 kg. 50000 mk. Za paczki z podaną wartością od wartości za każde paczki.

Obrót z zagranicą: List zwykły do Czechosłowacji, Rumunii i Węgier do 20 gr. 1600 mk., do innych krajów 2000 mk.

Karty pocztowe do Czechosłowacji, Rumunii i Węgier 900 mk., do innych krajów 1200 mk.

Próbki towarów za każde 50 gr. 400 mk., najmniej 300 mk. Polecenie przysyłek listowych 2000 mk. Pospieszne doreczenie (express) 4000 mk.

Pozatem podwyższona zostaje granica podania wartości listów wartościowych i paczek do 5 milionów mk.

Przekazy pocztowe i telegraficzne powyższe do 5 milionów mk. na jeden przekaz jak również obciążenie pobraniem przesyłki listowej, listu wartości lub paczki do 5 milionów mk.

Ekwiwalent dla opłat za przesyłki zagraniczne oblicza się frank złoty—4000 mk. i najwyższa kwota odszkodowania za polecenie przesyłki zagraniczne wynosi 200.000 mk.

wtórnie, celem dosłużenia okresu przewidzianego w art. 6, względnie 87 tymczasowej ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej, ze względu na brak adnotacji o przebiegu poprzedniej służby w arkuszach ewidencyjnych, należy zażądać od poszczególnych szeregowych dowodów, stwierdzających ich poprzednią służbę, względnie podania przez nich nazwisk oficerów, b. zwierzchników, którzyby mogli zaświadczyć o poprzednio odbytej służbie interesowanych szeregowych.

W razie gdy szeregowi nie są w stanie przedłożyć jakiegokolwiek dokumentów lub podać nazwisk oficerów b. przełożonych, należy spisać protokół i uzupełnić dane w arkuszach ewidencyjnych i na podstawie tych zeznań urlopować, o ile są ku temu przewidziane ustawowo lub w myśl rozkazów określone warunki. (pap)

— W sprawie płatności raty podwyższonych podatków gruntowych.

Termin płatności pierwszej raty podwyższonych podatków gruntowych, podymnego oraz progresywnego podatku wyznaczony został przez Min. skarbu do dnia 15 września rb. po upływie którego kasy skarbowe będą doliczać procent za zwłokę.

Również podaje się do wiadomości publicznej, że skutkiem spadku kursu waluty markowej, Min. skarbu podwyższyło drugą ratę (drugą połowę) powyższych podatków przez wskaźnik mnożny 1. 7.

Właściciele zatem gruntów jeśli zechcą uniknąć podwyżki przypadającej skarbowi od nich podatków w drugiej racie, która nie została jeszcze ogłoszona mogą wpłacać do kas skarbowych jednorazowo całkowitą należność skarbową. (pap)

— III-ci Ogólny państwowy Zjazd Delegatów Związku Majstrów Fabrycznych Rzeczypospolitej Polskiej.

III-ci Ogólny państwowy Zjazd Delegatów Związku Majstrów Fabrycznych Rzeczypospolitej Pols., odbył się dn. 19-23 r. w siedzibie własnej przy ulicy Pańskiej 7-6. Obecni byli delegaci Oddziałów: Łodzi, Pabjanic, Zgierza Zduńskiej-Woli, Tomaszowa, Warszawy, Żyrardowa, Nowo-Badomska, Moszczenic, Częstochowy, Zawiercia, Dąbrowy Górniczej, Sosnowca t. j. z 14 Oddziałów.

Nie przybyli Delegaci z Katowic, Bałogostoku, Piotrkowa, Żarek, Kalisza, Andrychowa. Ogółem Delegatów było 92.

Przyjezdnych powitała orkiestra własna Związkowa Hymnem narodowym, a po zagajeniu przez prezesa Zarządu Głównego i po wstępnym słowie przystąpiono do następującego porządku dziennego:

- 1) Wybór przewodniczącego, asessorów i sekretarza.
- 2) Sprawdzanie mandatów Delegatów.
- 3) Przyjęcie protokołu z ostatniego Zjazdu Delegatów.
- 4) Odczytanie bilansu i sprawozdania Kasowego za 1923 r.
- 5) Odczytanie sprawozdania Wydziału Kontroli Głównego.
- 6) Odczytanie sprawozdania z działalności Zarządu Głównego.
- 7) Zatwierdzenie aktu kupna posesji przy ul. Pańskiej 76.
- 8) Zatwierdzenie projektu Budżetu Zarządu Głównego na rok 1923-1924.
- 9) Wybór 4-ch członków Zarządu Głównego na miejsce ustępujących przez losowanie.
- 10) Wybór 5 członków Komisji Kontroli Głównego i zastępców.
- 11) Wybór 5 członków Sądu Honorowego.
- 12) Wnioski Zarządu Głównego — Zmiana Statutu.
- 13) Wnioski Oddziałów.

Najdłużej debatowano nad punktem 8. Tymczasem Budżet Zarządu Głównego w końcu Delegaci uchwalili, że Oddziały wszystkie wpłacają do Zarządu Głównego 2-5 ogólnych składek.

Uchwalono również zmianę statutu § 24 punkt 11 Do § 9 dodano punkt 11.

Sytuacja w fabrykach nieszczególna

TAK MÓWI INŻ. RUMPEL.

W związku z zwiększającą się redukcją dni pracy w fabrykach, zwrócił się nasz współpracownik do inż. Rumpela z prośbą o informacje w tej sprawie.

P. inż. Rumpel zaznaczył na wstępie, że informacje podane przez niego dotyczą wyłącznie sytuacji w fabrykach - związku przemysłu włóknistego w Państwie Polskim:

Sytuacja w fabrykach przedstawia się ogólnie nieszczególnie, zwłaszcza w fabrykach wełnianych.

Redukcja pracy w fabrykach bawełnianych przedstawia się tak, że na 44 fabryki łódzkie, 11 idzie normalnie, a reszta objęta jest redukcją.

Te 11 fabryk są to fabryki największe i w przybliżeniu stwierdzić można, że około 50 proc. fabryk branży bawełnianej objętych jest redukcją.

Redukcja ta w większości fabryk wynosi 3, 4 lub 5 dni, a tylko jedna czwarta fabryk idzie zupełnie normalnie.

Gorzęj przedstawia się sytuacja w fabrykach wełnianych, gdyż na 32 fabryki tylko 9 pracuje normalnie. Liczba robotników objętych reduk-

cja wynosi około 60 proc. ogólnej ilości robotników.

Wreszcie dwie istniejące w Łodzi fabryki guzików i tasiemek, oraz dwie fabryki kapeluszy znacznie zredukowały prace.

Sytuacja przemysłu włóknistego się nietylko brakiem środków gotówkowych, ale także brakiem obstalunków, co jest rzeczą bardzo charakterystyczną, gdyż konjunktura jest bardzo wysoka, jednak ruch bardzo słaby.

W przemyśle łódzkim redukcja pracy jest bardzo częstym zjawiskiem, ale nigdy nie przejawiała się ona o tej porze, lecz przeciwnie pora obecna była zwykle okresem jaknajintensywniejszej pracy.

Zjawisko to jest tembardziej niepokojące że wobec nadspodziewanych świetnych urodzajów siła kupcza powinna się podnieść.

Również i ostatnio dolar nie wykazywał wielkich skoków, a jednak nie miało żadnego prawie wpływu na sytuację w przemyśle.

Na sytuację tą wpływa również regulacja płac robotniczych co dwa tygodnie tak, że na ogół obecny stan przemysłu należy uważać za bardzo krytyczny. (pap)

Ze strajku tramwajarzy.

TRAMWAJARZE MODYFIKUJĄ SWĘ ŻĄDANIA.

W związku z wybuchem strajku tramwajarzy odbyło się w dniu wczorajszym posiedzenie członków związku pracowników tramwajowych, na którym omawiano sytuację strajkową.

Po złożeniu sprawozdania z dotychczasowych poczynań uchwalono zmodyfikować dotychczasowe żądania w ten sposób, iż obecnie tramwajarze żądają 44 proc. podwyżki z dniem 26 b. m., regulacji płac co 2 tygodnie według orzeczeń komisji do badania zmian kosztów utrzymania i zagwarantowanie tej umowy piśmiennie.

Uchwałę tę delegacja pracowników przesłała dyrekcji K. E. Ł., w której imieniu p. Ring oświadczył, iż żądania odrzuca.

Wczoraj w rannych godzinach przybył do remizy tramwajowej inspektor pracy p. Wyżykowski celem poinformowania się o sytuacji.

Dowiedziawszy się o zmodyfikowaniu żądań, oświadczył, iż uda się w tej sprawie do dyrekcji K. E. Ł., i prosił, aby pracownicy na rezultat konferencji poczekali.

W międzyczasie w remizie tramwajowej odbywało się zebranie pracowników biurowych i kontrolerów K. E. Ł.

Okazało się, iż delegacja pracowników biurowych również zażądała od dyrek-

cji podwyższenia płac z dniem 26 b. m., o 44 proc. i regulację płac co 2 tygodnie według orzeczeń komisji do badania zmian kosztów utrzymania.

Dyrekcja odpowiedziała na to, iż zarówno pracownicy biurowi, jak i kontrolerzy otrzymają te same podwyżki, co i inni pracownicy.

W dyskusji żądano, aby zarząd nie odstępował od wystawionych żądań i w rezolucji uchwalono przyłączyć się do akcji pracowników tramwajowych, i wyznaczono 2ch delegatów do komisji, wybranej przez ogół pracowników tramwajowych.

Następnie delegacja złożona z przedstawicieli pracowników tramwajowych, biurowych i kontrolerów złożyła swę wspólnę dezyderatę.

Obecny przytem p. inspektor Wyżykowski usiłował nawiązać pertraktacje, jednak bezskutecznie, gdyż pracownicy oświadczyli, iż od żądań swych nie odstąpią i żądają podpisania odnośnych warunków.

W odpowiedzi p. Ring oświadczył, iż uważa żądania te za zbyt wygórowane i zgodzić się na nie nie może.

Jak się dowiadujemy, w sprawie przedłużającego się strajku głos zabiora władze miejskie. (bip)

Wszystkie punkta porządku dziennego zostały uchwalone. Następnie uchwalono:

- 1) Żądać od władz dla wszystkich zrzeszonych majstrów 1 mieś. urlopu.
- 2) ujednostajnić we wszystkich Oddziałach Związku jednakowych poborów dla majstrów.
- 3) opłacać jednakowe składki członkowskie i inne opłaty.
- 4) nosić jednakowe żetony podług wzoru Zarządu Głównego.
- 5) na wniosek Oddziału Częstochowskiego zjadą Delegaci wszystkich Oddziałów w dniu 8-9 do Częstochowy na poświęcenie Sztandaru Związkowego.

Zarząd Główny przyjął Delegatów skromnym obiadem we własnym lokalu gdzie wśród serdecznej pogawędki spędzono mile chwil kilka.

III-ci ogólny Państwowy Zjazd Delegatów Związku Majstrów uchwalili fundamentalne zmiany Statutu, które ugruntują moc Związku

i pozwolą znacznie rozszerzyć działalność Zarządu Głównego.

Ogólnie należy podkreślić rzeczową dysputę członków Delegatów spokoju i harmonję jaka panowała wśród zebranych.

— Dyrekcja 8-o kl. Gimnazjum Realnego Żeńskiego E. Krygierowej (dawn. Siemnickiej).

zawiadamia, że na mocy zezwolenia Kuratorium egzaminy powakacyjne dla nowostępujących rozpoczną się dnia 3 września. Podania wraz z dokumentami należy składać w kancelarii szkolnej (ul. Piotrkowska 157) do 30 sierpnia r. b. od godz. 10 do 1 pp.

—1506—3 Dyrektor dr. M. Odrzywolski

Czy jesteś już członkiem T—wa „Rozwój”? Idź natychmiast i zapisz się. Biuro mieści się przy ul. Podleśnej 4. Czynne od 9 rano do 8 wieczór.

PRZEMYSŁ HANDEL I FINANSE

HANDEL DRZEWNY GDANSKI PRZENOSI SIĘ DO POLSKI.

Wskutek napiętej sytuacji w Gdańsku, oraz stosunków walutowych, bardzo poważne firmy przenoszą się do Polski. Dotyczy to przede wszystkim handlu i przemysłu drzewnego, który ogromnie cierpi wskutek niepokoju gospodarczego w Gdańsku. Zmiany te znajdują swój wyraz w coraz liczniej powstających przedsiębiorstwach drzewnych w Polsce, w których figurują osoby działające dotychczas wyłącznie w Gdańsku. Nieco osobliwe prowadzenie spraw podkopało zagranicą zaufanie do Gdańska tak znacznie, że obecnie znosi się zagranicą bezpośrednio z producentem polskim, który daje dzięki znacznie lepszym stosunkom w kraju większe gwarancje, aniżeli pośrednik gdański.

PODWYŻKA TARYFY TELEGRAFICZNEJ.

Telegraficzna taryfa z dniem 1 września wynosić będzie mk. 1000 za jeden wyraz, najmniej jednak 10,000 mk. Pilny — 3000 mk, najmniej 30000 mk. Za opłaconą odpowiedź — 1000 mk. słowo najmniej 10,000 mk. Blankiet — 200 mk. Telegramy prasowe 50 proc. taniej.

ROZMOWY MIĘDZYMIASTOWE DROŻEJĄ.

Z dniem 1 września drożeją rozmowy telefoniczne międzymiastowe. Rozmowa 3 minutowa kosztować będzie na odległość 25 klm. — 3000 mk. do 100 klm. — 9000 mk. Za każde 100 klm. 3000 mk. (bip)

V EMISJA AKCJI ZAKŁ. CHEM. „GRODZISK”.

Kapitał akcyjny Zakładów Chemicznych „Grodzisk” zostaje podwyższony o 500 milionów mk., czyli do 800 milionów mk., drogą V-ej emisji 500 tys. sztuk akcji, z czego 45 tys. sztuk imiennych uprzywilejowanych, nominalnej wartości — 1000 mk. każda. Posiadacze akcji poprzednich emisji otrzymują po 5 sztuk akcji nowych na każdą posiadaną.

OBLICZANIE PODATKU OBROTOWEGO W IZBIE SKARBOWEJ.

Do Łódzkiej izby skarbowej przybyli z Dol. St. Zjedn. 248000 | Marka niem. 0.04

warszawskiej Izby 2 buchalterzy wraz z delegatem ministerstwa skarbu celem pomocy w obliczaniu podatku obrotowego szczególnie w większych firmach, ponieważ personel naszej skarbowej jest zbyt szczupły.

Po przybyciu pomocy z Warszawy dźwiska skarbowe wzięły się energicznie do obliczenia tego podatku. (bip)

PODWYŻSZENIE KAPITAŁU AKCYJNEGO „AKCYJNEGO BANKU HIPOTECZNEGO”.

Kapitał akcyjny „Akcyjnego Banku Hipotecznego” zostaje podwyższony z 420 milionów mk. do 1.050 milionów mk. na zasadzie uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszów z dn. 30 kwietnia rb. Narazie władze Akc. Banku Hipotecznego przystępują do podwyższenia kapitału akcyjnego o 315 milionów mk., przez wydanie 1.125 tysięcy sztuk akcji po 280 mk. nominalnej wartości. Akcjonariusze dawni mają prawo pierwszeństwa w nabyciu nowych akcji w stosunku 3 akcji nowych na cztery dawne akcje. Kurs emisyjny dla dotychczasowych akcjonariuszów wynosi 9 tys. mk. za sztukę. Termin wykonania prawa poboru upływa z dniem 15 września rb.

„MAŁE” AKCJE.

Brak małych odcinków akcji na giełdzie wywołuje nową formę spekulacji. Oto niektóre banki warszawskie pobierają za zmianę większych odcinków prowizję, sięgającą kilkuset tysięcy marek. Z tego też względu drobni akcjonariusze, których obecnie jest bardzo dużo, napotykać trudności przy nabywaniu akcji.

Pocztowa Kasa oszczędności, załatwiająca zlecenia giełdowe inteligencji pracującej, nie może zleceń tych, przeważnie na małe sumy, wykonywać ze względu na brak drobnych odcinków. W ten sposób rzesze drobnych kapitalistów są odsunięte od lokowania swych oszczędności w przemyśle. Towarzystwa akcyjne powinny pomyśleć o tem, aby przy tak licznych obecnie nowych emisjach wypuścić znaczniejszą liczbę akcji w drobnych odcinkach.

Giełda walutowa.

Czeki i wpłaty	
Belcja	11475
Berlin	0.04
Gdańsk	0.04
Praga	7250
Londyn	1131000
Nowy Jork	248000
Paryz	14200
Wiedeń	351

Giełda akcyjowa.

Bank Dyskontowy	950	Skody	72,5
Bank Handlowy w Warszawie	2075	Cegielski	175
Bank dla Handlu i Przemysłu	320	Cmiełdów	225
Bank Kredytowy w Warszawie	270	Ilpop	215
Bank Małopolski w Krakowie	95	Modrzejów	197,5
Bank Polski Przem. we Lwowie	95	Ostrowieckie	2150
Bank Zw. Sp. Zarob.	600	Ostrowieckie 5 em.	2000
Bank Zw. Ziem.	105	Ortwein	200
Bank Hand. Wilen.		Rohn i Zieliński	227,5
Pryw.	160	Rudzi	390
Bank Hand. w Pozn.	240	Starachowice	1050
Kijewski	600	Ursus	300
Pols	90	Cukier	8100
Unja	1500	Drzewo	56
Wiltd	160	Węgiel	1250
Czersk	400	Pocisk	170
Częstocice	5000	Parowozy	150
Gostawica	500	Zieleniewski	1700
Syndykat Rolniczy	175	Zyrardów	62000
Kabel	163	Zawiercie	7000
Cerata	465	B-cia Jabłkowski	40
Klucze	190	L. J. Borkowski	140
Michałów	540	War. Tow. Zeglug.	30
Kutr. Ostrowice	2150	Polbal	35,5
Cukrownia Ostrow.		Spless	190
5 emisji	2000	Zach. Tow. dla Handl. i Przem.	40
Firley	145	Elektryczność	1900
Zazy	75	Pol. Tow. Elektr.	155
Elektryczność	1900	Spirytus	1150
Sole potasowe	1240	Nafta	127,5
		B-cia Nobel	310
		Lenartowicz, B-cia	
		Rylsey	40
		Sifa i Swiatlo	450

Komunikat.

Dotychczasowe wiadomości Zarządu Polskiej Agencji Prasowej P. A. P., że usunięty z naszej instytucji b. współpracownik p. Strzyżewski, a opecnie współpracownik „BIP” rozszerza wiadomości, jakoby P. A. P. zmieniła swój poprzedni charakter, wymuszając w ten sposób u zainteresowanych informację dla pracy. Ponieważ rozszerzane przez niego wiadomości nie odpowiadają prawdzie, Zarząd P. A. P. stwierdza niniejszym, że wszelkie tego rodzaju enuncjacje są pozbawione istotnych podstaw. (1593-b)

Zarząd
Polskiej Agencji Prasowej.

Dyrekcja 8-kl. gimnazjum żeńskiego R. Konopczyńskiej-Sobolewskiej zawiadamia, że lekcje rozpoczną się

1510s1 1-go września.
Kancelaria otwarta codziennie od 10—12 godz.

Udziały (1583k1)

Hurtowni Spółdzielczej w Łodzi

wolały na akcje Domu Handlowego i Centrali zleceń „Rozwój” w Warszawie, deklaracje na członków — założycieli Oddziału Banku Narodowego w Łodzi, prenumeratę na tygodnik żydoznawczy „Rozwój” i ogłoszenia do tego tygodnika, przyjmuje biuro T-wa „Rozwój” przy ul. Podleśnej 4. Czynne od 9 rano do 8 wieczór bez przerw

Ostrzeżenie!

Ostrzegam przed nabyciem złotego pierścienia z turkusikiem oraz obrączki ślubnej z literami: F. S. rok 1894. Rzeczy te zostały mi skradzione przez męża mego Franciszka Salskiego. Florenna Salska. Adres: Łódź, ul. Mazowiecka № 42. (1520-b)

Do wynajęcia

od zaraz 11 okienna SALA na III-cim piętrze przy ul. Pańskiej 74 na przedsiębiorstwa przemysłowo-handlowe lub dla Związków i Stowarzyszeń. (1593-s-2)

Wiadomość na miejscu od 1—9 wieczór.

Szkoła Koedukacyjna (3 kl. wst.) i Szkoła Nauczania Przedszkol.

Marji Zarzyckiej Sienkiewicza 31,

przyjmuje zapisy codziennie od g. 4—6 popoł. Początek roku szkolnego 1 w 17 s. 12. (1514-b)

CEGLE 1488-d-3

sprzedaje Noworokietkie parowe cegielnie i młyn OTTON KRAUSE w Łodzi Szosał. Pabjanicka №5.

Kasjerka

i ekspedientka potrzebne do cukierni. Oferty składać do admin. dla B. G. (1516-k-2)

Dom

z wolnym mieszkaniem kupię zaraz, Oferty dla H. G. (1518-k1)

Dr. Edmund Bkert

choroby skórne i weneryczne
Przyjmuje od 12—2 i od 5—8
Panie od 4—5. Ul. Kilińskiego
137, trzeci dom od Głównej. (1503-b)

Rewolwer

„Sauer” № 33079 zgubiono dn. 26 b. m. w parku Sienkiewicza. Znalazcę uprasza się o zwrot za nagrodą na ul. Przędzalniana 31 m. 24 II p. (1502-k-1)

Plące 1371b30

150% drożej kupuje brylanty, złoto, srebro zegarki, stare zęby, garderobe
Konstantynowska 7. Milich
prawa oficyna, I-sze piętro

Kupuje 2150

plące 200 proc. drożej za brylanty, złoto, srebro i biżuterję, zęby sztuczne, garderobe i szale czarne. Zachodnia 32 naprzeciw lombardu i p. L. Milich.

Torebki, etamina, pończochy, galanterja męska

na raty,

R. Grabowiecki
Dzielnia 2. (1533k)

